

HET INDUSTRIEMUSEUM ALS MAAKPLEK

Inhoud

HET INDUSTRIEMUSEUM ALS MAAKPLEK	1
1. INLEIDING	2
2. HET INDUSTRIEMUSEUM ALS MAAKPLEK	3
3. WAT IS EEN MAAKPLEK?	6
4. WIE ZIJN DE MAKERS?	8
BEZOEKER	8
DEELNEMER	9
VRIJWILLIGER	10
EXTERNE ONTWERPER/ MAKER	10
5. MAAKPLEKKEN IN HET INDUSTRIEMUSEUM	11
1. TEXTIELATELIER	11
2. DRUKATELIER	12
3. TINKER STUDIO	13
4. PROJECTMATIGE MAAKPLEK	13
6. NIEUW: HET INDUSTRIEMUSEUM ALS MAAKPLEK VOOR EXTERNEN	14
1. Open maakplek	14
2. Residentie (AIR)	14
3. Specifieke vraag	15

NOTA

1. INLEIDING

Het Industriemuseum bruist van de activiteiten met boeiende rondleidingen, creatieve workshops, ronkende machines, originele verjaardagsfeestjes, levendige exposities, spannende museumspelen en geweldige demo's. Bezoekers kunnen er bovendien heerlijk experimenteren in de Tinker Studio of, al dan niet begeleid door kenners en creatieve geesten, aan de slag gaan op de maakplekken van de textiel- en drukkerijafdeling.

In het museum zijn heel wat gepassioneerde vakmensen aan de slag, vaak met een technische of creatieve achtergrond. Zij brengen onder andere het drukatelier tot leven, begeleiden interessante workshops en houden de oude textielmachines draaiend.

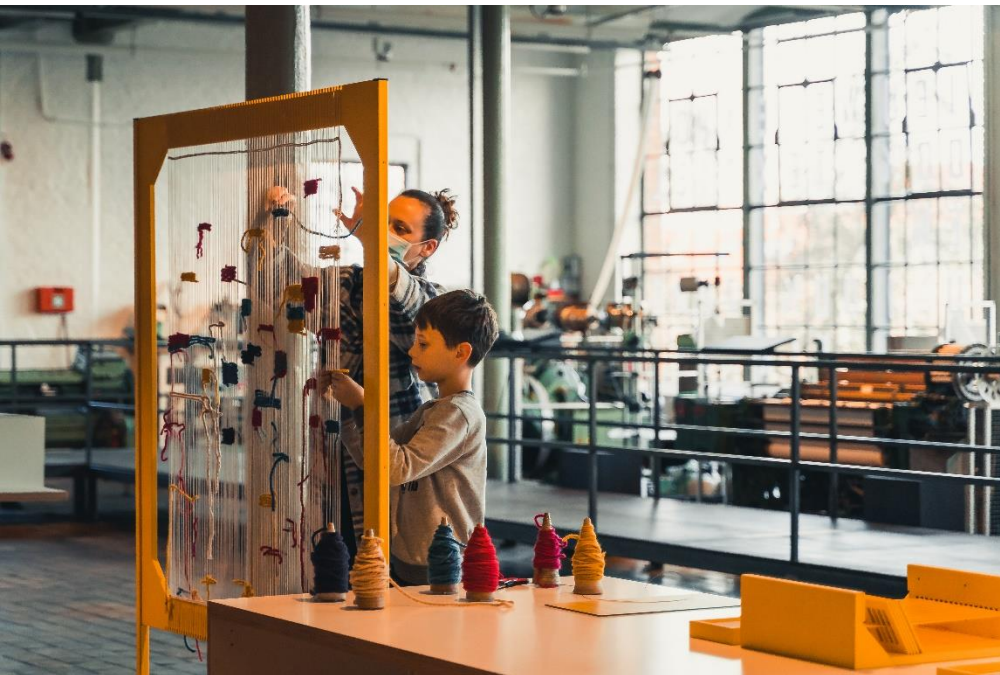
Al deze inspirerende en unieke kennis over historische machines en technieken willen we niet verloren laten gaan. **Op de maakplekken van het Industriemuseum gaan vakmensen en creatievelingen met deze kennis aan de slag en geven ze door. Het vertrekpunt en de inspiratiebron is steeds de unieke collectie aan machines, verhalen, stalenboeken en literatuur.**

2. HET INDUSTRIEMUSEUM ALS MAAKPLEK

Het Industriemuseum profileert zich al jaren als een 'levend' museum en neemt hiermee in het museumlandschap een speciale plaats in. Die **focus op beleving en co-creatie** willen we in de toekomst versterken.

Het Industriemuseum werd op drie jaar tijd helemaal vernieuwd. Het vernieuwde museum is **niet alleen een toonplek, maar ook een dynamische werkplek** waar nieuwe ideeën en creaties het licht zien en gedeeld worden. Het museum koos niet enkel voor een nieuwe naam en nieuwe tentoonstellingen maar ook voor een **nieuwe manier van werken**.

Bezoekers weven mee op de nieuwe textielafdeling.

De nieuwe museummissie ademt de leuze '**samen met bezoekers, makers en kenners**'. Twee museumverdiepingen, de textiel- en drukkerijafdeling, fungeren niet louter als tentoonstellingsplek maar ook als werk- en maakplek. Museummedewerkers (personeel, vrijwilligers) en publiek (bezoekers, makers, artists-in-residence) geven er samen betekenis aan de bijzondere, werkende textiel- en drukkerijcollectie. **Creativiteit, experiment en kennisdeling** komen op de eerste plaats in de maakplek-werking.

NOTA

Het Industriemuseum formuleerde volgende missie in z'n beleidsplan 2019-2023:

Het Industriemuseum draagt als gastvrije belevingsplek en kwaliteitsvol expertisecentrum zorg voor de sporen van de industriële geschiedenis. Samen met bezoekers, makers en kenners geven we door hoe mensen, machines, materialen, techniek en wetenschap de wereld bepalen.

De beoogde maakplek-werking past volledig binnen de missie en visie van het Industriemuseum. Het museum wil groeien als **dynamische en creatieve werkplek, waar de collectie en het museumverhaal bezoekers, makers en kenners inspireren en stimuleren tot nieuwe creaties, ideeën en kennisopbouw.** Het Industriemuseum wil een dynamische en open ontmoetingsplek zijn, waar een divers publiek mee betekenis geeft aan de objecten, verhalen, beelden en technieken van onze industriële geschiedenis. Zo dragen we bij aan het interpreteren en begrijpen van gisteren, vandaag en morgen.

Dynamische en co-creatieve ontmoetingsplek

Het Industriemuseum doet het verhaal van de industriële geschiedenis herleven. Een universeel verhaal over mensen en machines, en hoe die de wereld rondom ons veranderden. De unieke fabriekssite, de werkende machines en de gepassioneerde vakmensen die hun verhaal delen, dragen allemaal bij aan een betekenisvolle museumbeleving en -ervaring. De bezoeker mag zelf dingen proberen en maken. Het museum is niet louter een toonplek. Het is een open en laagdrempelige plaats waar mensen elkaar ontmoeten, herinneringen ophalen, kennis en ervaringen delen en **de collectie vanuit verschillende perspectieven betekenis geven.**

Vertrekkend vanuit een inclusieve missie omarmt het Industriemuseum dialoog, samenwerking en co-creatie met diverse gemeenschappen en individuen. Op die manier is het Industriemuseum een waardevolle plek om samen naar het verleden, het heden en de toekomst te kijken en erover in gesprek te gaan.

Textiel In Gent, textieluitwisseling in samenwerking met InGent.

NOTA

Kennis in hoofden en handen

Het Industriemuseum ondersteunt en sensibiliseert erfgoedgemeenschappen rond niet-tastbare technieken en tradities van de industriële geschiedenis, om dit erfgoed te borgen en intergenerationele kennisoverdracht te stimuleren. Immaterieel Cultureel Erfgoed (ICE) ligt al langer dan vandaag op de weg die het Industriemuseum bewandelt. Bij de oprichting van het MIAT was het een expliciete keuze om niet uitsluitend objectgericht te verzamelen en presenteren.

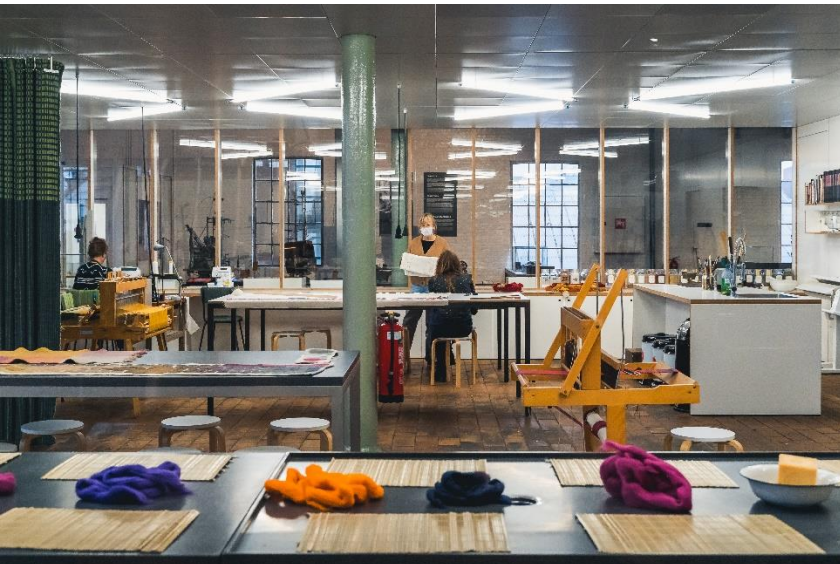
Demonstratie op de drukkerij.

Vanuit dat idee sproten de projecten mondelinge geschiedenis voort en bouwde het museum een 'levend museum' uit. De ICE-werking neemt voor de verschillende thema's andere vormen aan. Voor textiel en drukkerij draait het voornamelijk rond de overdracht en herlancering van technieken. Een actieve 'community' van vakmensen brengt dit dagelijks in de praktijk op de textiel- en drukkerijafdeling. Zij geven er als 'levende dragers' het erfgoed door aan nieuwe generaties.

De hedendaagse relevantie van de collectie en de technieken is groot. Makers en kunstenaars laten zich door de oude technieken en machines inspireren voor nieuwe creaties. Zo liet een Japanse textielontwerpster zich inspireren door negentiende-eeuwse weeftechnieken, of gebruikten studenten grafische vormgeving de prachtige houten en loden letters van de drukkerijcollectie om het vak onder de knie te krijgen en eigentijdse ontwerpen te maken. Ook intern gaat de museumplieg met de collectie aan de slag om huisgemaakte textielproducten en papieren drukwerk te creëren, die aangeboden worden in de museumshop.

NOTA

We geloven sterk dat het onze taak is om de kennis en expertise rond deze technieken te verzamelen en door te geven. We zijn een levend museum, wat betekent dat heel wat machines nog operationeel zijn en gedemonstreerd worden door experts. Het betekent ook dat bezoekers zelf heel wat kunnen uitproberen en testen. Er is heel wat bedrijvigheid in onze ateliers, waar volop geëxperimenteerd wordt met textiel- en druktechnieken en waar vrijwilligers en collega's prachtige dingen maken. **Met het opstarten van een maakplek-werking voor externen, willen we graag dat stapje verder gaan door op de eerste plaats kennis en expertise door te geven en op de tweede plaats makers de kans te geven om zelf aan de slag te gaan met onze unieke collectie.**

Makers aan het werk in het textielatelier.

3. WAT IS EEN MAAKPLEK?

Een maakplek is een gedeelde werkplek, een plek waar machines, materialen en ruimte gedeeld worden tussen de makers. Samenwerking en het delen van kennis en expertise staat hier centraal. Makers ontmoeten elkaar rond een gedeelde passie, in ons geval voor textiel- en druktechnieken, en delen hun ervaringen en kennis met elkaar.

NOTA

“Een makerspace is een ruimte waar creatieve makers – professioneel en hobbyist – elkaar ontmoeten, en waar ze naast de ruimte ook machines delen en ideeën uitwisselen.”¹

“Een makerspace – letterlijk een maakplaats – is per definitie een gedeelde plek. En vooral: het zijn gedeelde machines die van een makerspace een nieuw type atelier voor creatievelingen maken. Het is een soort van bibliotheek waar geen boeken uitgeleend worden, maar machines, die weliswaar ter plekke blijven.”²

De maakplekken in het Industriemuseum focussen op druk-en textieltechnieken. De maker krijgt de mogelijkheid om te werken met de historische machines uit de textiel- en drukkerijcollectie: impressionante persen, een prachtige lettercollectie en fascinerende textielwerktuigen en -machines. Een unieke museale setting met authentiek materiaal en begeleiding door experts.

Het drukatelier.

Naast deze machines en materiaal is er ook een bron aan kennis en expertise in huis specifiek over deze technieken. Uniek aan onze maakplek is dat we werken met een combinatie van historische en hedendaagse machines en technieken. In de maakplek brengen we verschillende generaties makers met elkaar in contact en zorgen er zo voor dat ambachten en technieken niet verloren gaan. Het is een platform waar oude technieken en kennis tussen generaties wordt doorgegeven. Uit de kruisbestuiving ontstaan nieuwe creaties en ideeën. Zo geven we waardevol immaterieel erfgoed door en geven het een hedendaagse relevantie. Daarnaast vinden we de wisselwerking tussen de expertise van het museum en deze van de maker enorm belangrijk. Op deze manier kunnen ze leren van elkaar.

---

¹ <https://www.ensie.nl/roadmap-next-economy/makerspace#:~:text=Een%20makerspace%20is%20een%20ruimte,machines%20delen%20en%20idee%C3%ABn%20uitwisselen.>

² <https://www.flandersdc.be/nl/magazine/faber-makerspace>

NOTA

4. WIE ZIJN DE MAKERS?

We geloven dat iedereen een maker kan zijn. Een gezonde portie goesting en creativiteit brengt je al heel ver. In onze maakplekken worden de makers begeleidt door inspirerende en enthousiaste vakmensen die met plezier hun metier doorgeven.

Makers kunnen op verschillende manieren deelnemen aan de maakplekken in het Industriemuseum.

- Als **bezoeker** word je gestimuleerd en geprikkeld door de demonstraties van technieken en vele interacties doorheen het museum.
- Als **deelnemer** kan je deelnemen aan workshops en activiteiten die we in huis organiseren. Je maakt op een laagdrempelige manier met verschillende technieken kennis.
- Als **vrijwilliger** ga je aan de slag met de materialen, machines en collectie in het Industriemuseum in functie van de museumwerking.
- Als **externe ontwerper/maker/kunstenaar** kan je op verschillende manieren aan de slag in het textiel- of drukatelier. Je wordt hierin ondersteund door (vrijwillige) experts.

Plantaardig verven.

Voor bezoekers, deelnemers en vrijwilligers bouwde het Industriemuseum in de loop der jaren al een stevige basiswerking. Het verankeren van een maakplek-werking en het uitstippelen van een beleid hierrond voor externe ontwerpers/makers en kunstenaars is nieuw binnen de museumwerking.

BEZOEKER

Met een verrassend veelzijdige collectie prikkelt het Industriemuseum de nieuwsgierigheid van de bezoeker. Op elke verdieping valt iets te ontdekken of maken. Bezoekers maken kennis met verschillende technieken en machines door middel van demonstraties en interacties doorheen de museumopstelling. Zo kunnen ze zelf ook even maker zijn en de fascinerende technieken uitproberen.

In de kennishub verkennen bezoekers de collecties en de thema's waarrond het museum werkt. Ze kunnen er bladeren door de boeken en tijdschriften of surfen door de uitgebreide museumcollectie.

NOTA

Ze ontdekken er objecten in de kijker, lezen boeiende collectieverhalen en zoeken publicaties op in de bibliotheekcatalogus.

Op het einde van het bezoek pronkt de museumshop: elk stuk is ontworpen en gemaakt in het Industriemuseum met technieken en machines van vroeger en nu. Elk product heeft een eigen verhaal. Naast afgewerkte stuks bieden we ook DIY-pakketten en grondstoffen aan zodat bezoekers thuis zelf als maker aan de slag kunnen.

DEELNEMER

Het Industriemuseum biedt een bruisend en divers aanbod aan activiteiten en workshops aan voor jong en oud. Deze worden begeleid door kenners en creatieve geesten in het textiel- of drukatelier en de Tinker Studio. De inspiratie voor dit aanbod halen we uit onze museumcollectie en de maakplekken, zo zorgen we ervoor dat er voor elk wat wils is.

Zo bieden we volgende workshops aan:

- Workshops voor kinderen en gezinnen
- Textielworkshops
- Drukworkshops
- Tinkerworkshops
- Verdiepende workshops over specifieke technieken
- Workshops gelinkt aan de tijdelijke tentoonstellingen (bvb. workshop emaileren tijdens de tijdelijke expo 'Amai Email!' over de emailindustrie)
- Workshops gelinkt aan andere technieken uit de museumcollectie (bvb. workshop smeden)

Naast workshops organiseren we ook activiteiten zoals een Maakdag, Museumnacht en werken we mee aan evenementen zoals Fair Fashion Fest. Telkens publieksactiviteiten waarvan het maakgehalte hoog is!

Workshop weven.

NOTA

VRIJWILLIGER

Vrijwilligers nemen verschillende engagementen op in het Industriemuseum. De vrijwillige makers gaan concreet aan de slag in het textiel- of drukatelier of de Tinker studio.

Vrijwilligers demonstreren technieken aan bezoekers, onderhouden historische machines, ontwerpen en maken stuks voor de museumshop, begeleiden workshops of experimenteren met technieken en materialen in het atelier. Het museum leert van de vrijwilliger en omgekeerd, zo zorgen we er samen voor dat deze kennis niet verloren gaat. Het Industriemuseum heeft een uitgebreide vrijwilligerswerking, waar elke vrijwilliger goed begeleid wordt en van de nodige omkadering wordt voorzien. Voor meer info over de vrijwilligerswerking verwijzen we naar [het vrijwilligersbeleidsplan](#).

Vrijwilligers aan de slag tijdens een Maakdag.

EXTERNE ONTWERPER/ MAKER

Ook externe ontwerpers/kunstenaars/makers kunnen terecht in het Industriemuseum. Zij kunnen gebruik maken van de machines en expertise die in het museum aanwezig zijn. De vrijwilligers en personeelsleden staan hen graag met raad en daad bij tijdens het gebruik van de ruimte of machines. Er zijn verschillende mogelijkheden om als ontwerper of maker aan de slag te gaan in de maakplekken van het museum.

NOTA

5. MAAKPLEKKEN IN HET INDUSTRIEMUSEUM

De focus van de maakplekwerking in het Industriemuseum ligt op textiel- en druktechnieken. De Tinker Studio is een aparte maakplek met een eigen (vrijwilligers)werking. Naar aanleiding van opportuniteiten, kunnen tijdelijk bijkomende maakplekken ontstaan.

1. TEXTIELATELIER

In het textielatelier gaan makers met verschillende textieltechnieken aan de slag. We proberen steeds de link te leggen tussen het ambacht en de industriële techniek. We willen de kennis en ervaring rond deze specifieke technieken verzamelen, bewaren en doorgeven aan nieuwe generaties. Vrijwilligers op de textielafdeling demonstreren textieltechnieken aan het publiek, begeleiden mee publieksactiviteiten en ontwikkelen mee producten voor de museumshop.

Enkele textieltechnieken waar het Industriemuseum momenteel sterk op inzet zijn:

- Handmatig spinnen en weven
- Plantaardig verven
- Vilten
- Naaien
- Machinaal weven en spinnen (o.a. digitaal weven)

Het nieuwe textielatelier.

NOTA

2. DRUKATELIER

In het drukatelier gaan makers met verschillende druktechnieken aan de slag. We proberen steeds de link te leggen tussen het ambacht en de meer industriële techniek. We willen de kennis en ervaring rond deze specifieke technieken verzamelen, bewaren en doorgeven aan nieuwe generaties. Vrijwilligers op de drukkerijafdeling demonstreren druktechnieken aan het publiek, begeleiden mee publieksactiviteiten en ontwikkelen mee producten voor de museumshop.

Hierbij een kort overzicht van de technieken en persen waarmee in het drukatelier wordt gewerkt.

- Handpersen
- Regelzetmachines: Intertype, Linotype, Monotype
- Industriële hoogdrukpersen
- Etspersen
- Steendruk
- Machines voor de afwerking

Daarnaast is er ook :

- Een zeefdrukinstallatie, voorlopig kan dit enkel op textiel
- Een uitgebreide lettercollectie (loden en houten letters)
- De mogelijkheid om met boekbindtechnieken aan de slag te gaan.

Een vrijwilliger aan de slag in de drukkerij.

NOTA

3. TINKER STUDIO

In de Tinker Studio kunnen bezoekers samen of alleen iets maken, zonder vaste handleiding. Tinkeren is een speelse methodiek waarbij je aan de slag gaat met verschillende materialen en technieken die het Industriemuseum ter beschikking stelt van de bezoekers. Er wordt niet gewerkt met historische machines of collecties maar ze kunnen wel de inspiratiebron zijn voor nieuwe Tinker-creaties. De Tinker Studio is een open Studio die altijd toegankelijk is.

Tinkerstudio.

Tijdens weekends of op drukke momenten zijn er tinkeraars die bezoekers op weg helpen, en scholen of groepen kunnen een workshop op maat boeken. Vrijwilligers (tinkeraars) in de Tinker Studio helpen bezoekers op weg, geven een woordje uitleg, zorgen voor het materiaal, ...

Het is niet de bedoeling om in de toekomst externe makers/kunstenaars/ontwerpers in te zetten in de Tinker Studio.

4. PROJECTMATIGE MAAKPLEK

Naar aanleiding van projecten, samenwerking of tijdelijke tentoonstelling, kunnen tijdelijk bijkomende maakplekken ontstaan, gelinkt aan andere technieken en sectoren die in de werking en de collectie aan bod komen, bv. metaalbewerking en machinebouw, bureautica, ... We vinden het belangrijk om op een dynamische en organische manier te groeien als maakwerkplek en geven onszelf ruimte voor experiment.

6. NIEUW: HET INDUSTRIEMUSEUM ALS MAAPKLEK VOOR EXTERNEN

Externe ontwerpers, kunstenaars en makers kunnen op verschillende manieren aan de slag in het Industriemuseum. Ze kunnen enerzijds terecht in de open maakplekken in het textiel- of drukatelier of doen een tijdelijke residentie (AIR – Artist in Residence) in het museum. Anderzijds staat het Industriemuseum ook open voor specifieke vragen voor samenwerkingen met betrekking tot een bepaalde machine of techniek.

1. Open maakplek

In de open maakplek gaan externe makers zelfstandig of onder begeleiding aan de slag in het textiel- of drukatelier. Ze maken gebruik van de materialen en machines die in het museum staan. Tijdens deze open maakplekmomenten zijn er steeds vrijwilligers of personeelsleden aanwezig om te ondersteunen bij het gebruik van het materiaal of de machines. De maker betaalt hiervoor een vergoeding aan het Industriemuseum (bvb. via een beurtenkaart) voor het gebruik van de machines en materialen en de begeleiding.

2. Residentie (AIR)

Externe kunstenaars/ontwerpers/makers kunnen in het Industriemuseum op twee manieren een residentie doen:

- 1) Het Industriemuseum lanceert een oproep waarbij we vragen om met een bepaalde technieken en in steek aan de slag te gaan met de museumcollectie. De voorwaarden en afspraken zijn in deze oproep opgenomen.
- 2) Externen doen zelf een voorstel voor een residentie. Een duidelijke link met de museumcollectie staat hierbij steeds voorop.

Janne en Thomas doen een AIR op de textielafdeling.

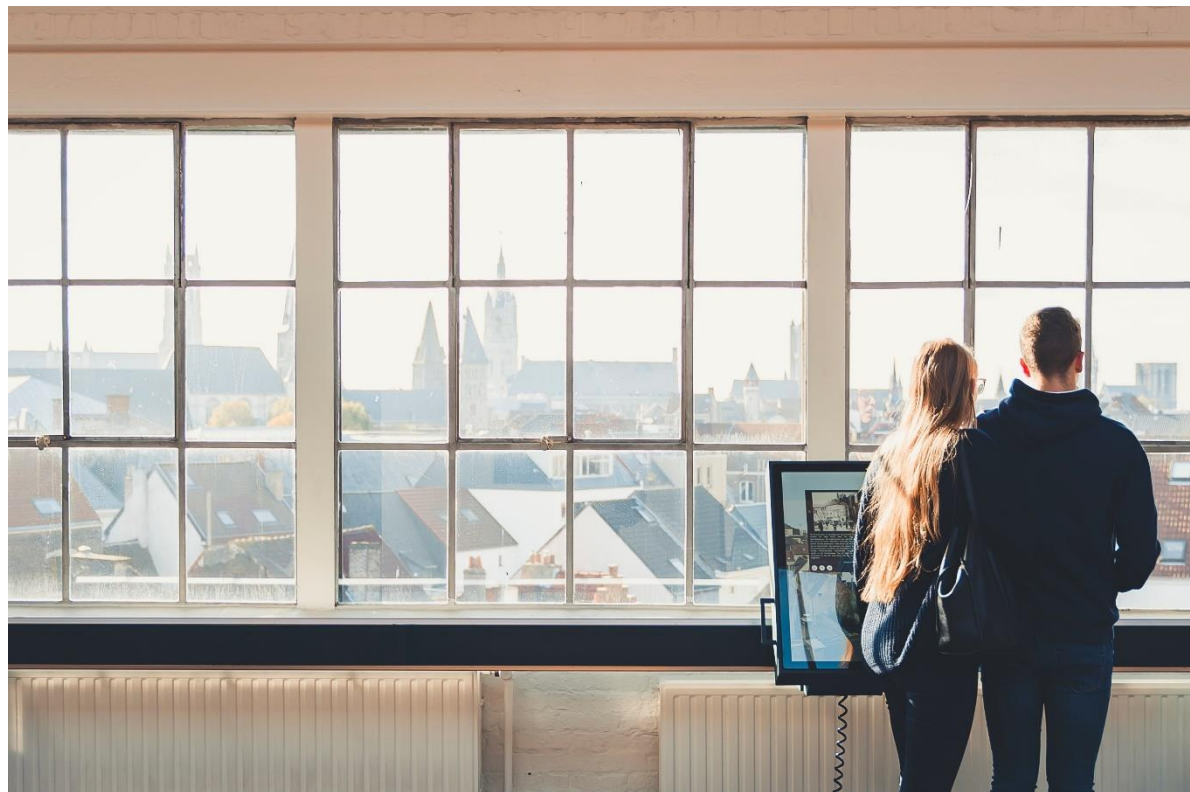
NOTA

3. Specifieke vraag

Externen kunnen in het Industriemuseum terecht met specifieke vragen voor projecten of onderzoek. We vinden het belangrijk dat de technieken, kennis of gebruik van machines een meerwaarde bieden aan het project. Elke aanvraag wordt apart bekeken en getoetst aan de werking van het Industriemuseum en de maakplekken.

Tot slot

Er zijn heel wat mogelijkheden om het Industriemuseum uit te bouwen en laten groeien als maakplek. We zien deze nota dan ook als een werkdocument. We laten ons inspireren en voeden door fijne samenwerkingen, we willen onszelf hierin steeds vernieuwen en staan open voor constructieve feedback. De maakplekken in het Industriemuseum zijn een aanvulling in het bestaande maaklandschap en we willen hierbij steeds inspelen op de huidige trends, en de noden en behoeften van makers.

Het prachtige uitzicht op de vijfde verdieping.